

In de tiendelige serie De Babyspecialist haken we in op alle facetten die komen kijken bij het werken met de allerkleinsten in de kinderopvang. Dit is aflevering 4: over de interactievaardigheid praten en uitleggen.

TEKST WEIJA STEFFENS FOTO PANTHERMEDIA

SERIE

DE BABYSPECIALIST

Ondertiteling VOOR **BABY'S**

In deze serie komen alle interactievaardigheden aan bod. En eigenlijk vervult praten en uitleggen bij ál die interactievaardigheden een functie. Want met woorden kun je onder meer ervaringen verankeren, uitdrukking geven aan gevoelens, grenzen stellen, afstemmen en voorspelbaarheid aanbrengen.

Normale stem

Juist bij baby's is praten en uitleggen extra belangrijk, stelt orthopedagoog en trainer Natasja de Kroon. Volgens haar vormt het de 'ondertiteling' voor kleintjes die zelf nog niet taalvaardig zijn. 'Waardevol bij het praten met baby's is dat je gewone woorden gebruikt en met een normale stem praat. We hebben de neiging om op een zangerige toon te gaan babbelen. Dat is helemaal niet nodig en kan zelfs verwarrend zijn voor een baby. Als je met je gewone stem praat, dan zal een kind je stem – en dus jou – ook herkennen als je met collega's praat. Dat voelt veilig en vertrouwd. De baby weet zo dat je in de buurt bent. En het zorgt voor voorspelbaarheid. Een kind kan aan je stem horen of je blij, verdrietig of een beetje boos bent. Een baby leert daardoor verbanden leggen en hij kan je beter 'lezen'. En dat zorgt er weer voor dat een baby beter weet waar hij aan toe is.'

Positieve woorden

Eigenlijk moet je de hele dag door praten; gewoon vertellen wat je ziet, wat je doet, wat er om je heen gebeurt. Maar, benadrukt Natasja, wees continu bewust van wat je zegt, waarover je praat en hoe je klinkt. 'Alles wat je zegt, heeft invloed op een kind. Ook een zucht. Of de irritatie en vermoeidheid die in je stem doorklinken.' Volgens Natasja is het goed om aan alles wat een kind doet of wat er om een baby heen gebeurt, positieve woorden te koppelen. Dat geeft een kind zelfvertrouwen, maar het zorgt ook voor een andere dynamiek op de groep, meent zij. 'Het maakt echt verschil of je zegt: "Wat is het vandaag druk" of: "Wat gezellig, iedereen is er vandaag". Positieve uitingen hebben beslist invloed op een kind en hoe een groep zich voelt en gedraagt. Soms is het best lastig de juiste woorden te vinden. Zeker als een kind veel huilt of zich vervelend gedraagt. Je moet je bewust zijn van de impact van alles wat je zegt tegen een kind.'

Uit het woordenboek

Van de geboorte af aan kun je met een kind praten. Door in te spelen op wat een kind doet of hoe het reageert op wat jij zegt en/of doet. Bijvoorbeeld als een kindje gaat huilen bij het naar bed brengen. Door gevoelens te erkennen – 'Ben je nog niet moe?', 'Lig je niet lekker?' – en dit voortdurend te doen, merk je dat je steeds beter op elkaar afgestemd raakt. 'Je vraagt je telkens af: wat heeft de baby nodig en hoe kan ik hem daarin ondersteunen? Soms is erkennen al voldoende: "Wat moet je huilen, het zit niet mee vandaag", een andere keer is het genoeg om dichtbij te zijn en gerust te stellen.

Volgens Natasja draait praten en uitleggen bij baby's vooral om die erkenning en veiligheid. 'Daarom adviseer ik altijd om woordjes als 'niet' en 'nee' uit je woordenboek te halen. Stel, je merkt dat

TIPS VAN NATASJA:

- Gebruik vaker 'sleutelzinnen', zodat je minder impulsief reageert.
- Haal woordjes als 'niet' en 'nee' uit je woordenboek.
- Geef aan alles wat je ziet en doet positieve bewoordingen mee.
- Reageer naar een kind vanuit erkenning.
- Praat rustig met een kind

een kindje naar buiten wil. Begin dan met het erkennen van wat hij wil: "Natuurlijk wil je graag naar buiten, maar..." Je zult merken dat kinderen dan veel meer geneigd zijn om met je mee te werken. En leg de focus op wat een kind wel mag. 'Probeer maar eens een dag op alles wat een kind wil 'ja' te zeggen, daagt Natasja uit. 'Je zult merken dat je daarin steeds creatiever wordt. En je zult ontdekken dat er een andere interactie ontstaat tussen jou en het kind, of de groep. En dat heeft weer invloed op het gedrag van het kind en de sfeer op de groep.'

Woordenschat vergroten

Niet alleen kun je met woorden kinderen op een positieve manier begrenzen. Door aan ervaringen woorden te koppelen, kunnen baby's de wereld om zich heen beter begrijpen. Bijvoorbeeld: de bel klinkt en jij zegt: 'De bel gaat, ik ben benieuwd wie er langskomt'. In dit voorbeeld maken baby's de associatie tussen het rinkelen van de bel en visite. Door alles wat er gebeurt op een dag te benoemen en te omschrijven, geef je de baby heel veel informatie over de wereld waarin hij leeft. 'Gebruik 'echte' taal. En schroom niet om moeilijke woorden te gebruiken', raadt Natasja aan. 'Hoe meer kinderen blootgesteld worden aan taal, hoe groter hun woordenschat en -begrip. Baby'tjes slaan alles op. Ooit komt het allemaal er weer uit.'

Tempo vertragen

Ook is het goed om je tempo te vertragen als je met een kind praat, vindt Natasja. 'We praten veel te snel! En bij baby's is het van betekenis dat je uitbeeldt wat je zegt. Stel, je wilt uitleggen dat een kind de beker op de tafel moet zetten als hij leeg is. Dan benoem jij: "Zet de beker maar op de tafel", en je zet tegelijkertijd je eigen beker op tafel. Dan kan het kind zien wat je bedoelt. Door dat telkens te herhalen, begrijpt een kind sneller dat hij zijn beker op de tafel moet zetten.'

Luisteren

Neem de tijd voor een kind, vertraag en luister, adviseert Natasja tot slot. 'Ook al kan een baby nog niet praten, probeer een kind te begrijpen. Door goed te luisteren kun je afstemmen. Is dit wat je wilde zeggen? Heb altijd de intentie om een kind te willen begrijpen. Dat vergt soms wat geduld. En soms hoeft je helemaal niets te zeggen, dan is er zijn voldoende.' <

DIT ARTIKEL MAAKT ONDERDEEL UIT VAN DE OPLEIDING TOT BABYSPECIALIST IN DE KINDEROPVANG. WIL JE MEER INFORMATIE OF DEELNEMEN AAN DE OPLEIDING, NEEM DAN CONTACT OP MET DE KINDEROPVANG ACADEMIE VIA INFO@KINDEROPVANGACADEMIE.NL OF (030) 233 13 30.